

Asia	Lyhyen kirjallisen ilmaisun ja konseptin tekijänoikeussuoja
Hakija	X
Annettu	15.2.2011
Tiivistelmä	<i>Muun muassa kirjan nimessä käytetty ilmaisu "Rockin korkeat korot" ei saanut tekijänoikeussuojaa. Kysymys myös konseptin tekijänoikeussuojasta.</i>

LAUSUNTOPYYNTÖ

Hakija pyytää 1.6.2010 päivätyssä kirjeessään tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa koskien Rockin korkeat korot -nimen ja -konseptin tekijänoikeutta.

Hakija esittää lausuntopyynnössään seuraavaa:

Hakijan mukaan nimen alkuperä on WSOY:n vuonna 2004 julkaisema tietokirja "Rockin korkeat korot – suomalaisen naisrockin historia", jonka täysivaltaisia käsikirjoittajia hakija ja Y ovat. Hakijan mukaan hänellä ja Y:llä on tekijänoikeus ja tämä lukee myös kirjan kannessa. Hakijan mukaan nimi tulee Pedro Almodovarin elokuvasta "Korkeat korot" ja on hakijan ja Y:n yhteisesti hyväksymä nimi.

Hakijan mukaan Rockin korkeat korot –konseptiin liittyvät muun muassa konserttien järjestäminen, kolmiosainen televisiosarja ja Rockin korkeat korot –cd-albumi. Hakijan mukaan hän tai Y eivät kumpikaan voi väittää yksinoikeudella omistavansa nimeä.

VASTINE

Tekijänoikeusneuvosto on pyytänyt vastineen Y:ltä. Y katsoo 8.6.2010 päivätyssä vastineessaan, että hän on keksinyt lausuntopyynnön kohteena olevan nimen sekä koko nimeen liittyvän projektin, ideoinut ja pannut alulle sen. Y tarkoittaa tällä televisiosarjaa ja kirjaa, jotka Y:n mukaan poikivat konsertit ja levyn. Y tulkitsee hakijan lausuntopyyntöä siten, että hakija on pyytänyt lausuntoa termistä "Rockin korkeat korot" tekijänoikeuslain soveltamisen kannalta.

Y:n käsityksen mukaan termi Rockin korkeat korot ei ylitä teoskynnystä. Mikäli termin katsottaisiin ylittävän teoskynnyksen, Y:n mukaan tekijänoikeus siihen kuuluisi hänelle sen keksijänä ja teoksen luojana.

Y:n mukaan ei ole olemassa selkeästi määriteltävää Rockin korkeat korot –konseptia, joka olisi sellaisenaan tekijänoikeuden suojaama. ”Konseptissa” on kyse lukuisista itsenäisistä teoksista, jotka voivat nauttia tekijänoikeudellista suojaa tekijänoikeuslaissa tarkoitettuina teoksina. Näiden teosten käsittely tämän asian yhteydessä ei kuitenkaan ole Y:n käsityksen mukaan relevanttia.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja TekijäL:n soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova.

Tekijänoikeudesta

TekijäL 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännös sisältää esimerkkiluettelon suojattavista teostyypeistä. Tekijänoikeussuoja saavat esimerkiksi kirjalliset teokset.

Tekijänoikeudessa teoksella tarkoitetaan luonnollisen henkilön henkisen luomistyön tuotetta. Teokselta edellytetään, että sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla. Tavanomaisena arviointikriteerinä on pidetty sitä, voisiko kukaan muu samaan työhön ryhtyessään päätyä samanlaiseen lopputulokseen.

Teostasovaatimusta on arvioitu eri tavoin riippuen teoslajista. Perinteisten kirjallisten teosten osalta teostasovaatimusta voidaan luonnehtia alhaiseksi, koska ne usein jo itsessään ilmentävät tekijänsä persoonallisuutta. Lyhytkin runo tai vaikkapa iskulause voi olla tekijänoikeuden suojaama. Haarmann (Tekijänoikeus ja lähioikeudet, Helsinki 2005, s. 70) käyttää esimerkkinä Eeva Joenpellon romaanin nimeä ”Neito kulkee vetten päällä”, jota voitaneen pitää siinä määrin itsenäisenä ja omaperäisenä, että teossuoja tulee sen kohdalla kysymykseen. Tätä voidaan kuitenkin pitää poikkeuksena pääsääntöön, jonka mukaan mitä lyhyemmästä ilmaisusta on kysymys sitä todennäköisemmin se ei saavuta niitä itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimuksia jotka ovat edellytyksinä tekijänoikeussuojan saamiselle (Haarmann s. 70).

Tekijänoikeudella ei anneta yksinoikeutta ideoihin, konsepteihin tai yleisiin periaatteisiin sellaisenaan vaan niiden teoksessa ilmenevään omaperäiseen ja luovaan ilmenemismuotoon.

TekijäL 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, TekijäL 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuustai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. Kappaleen valmistamista kirjallisesta teoksesta on esimerkiksi sen julkaiseminen kirjana. Kirjallinen teos saatetaan yleisön saataviin, kun se levitetään yleisön keskuuteen esimerkiksi kirjan osana.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. TekijäL 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. TekijäL 3 §:n 2 momentin mukaan teosta älköön muutettako tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tahi omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla, älköönkä sitä myöskään saatettako yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

TekijäL 51 §:n mukaan kirjallista tai taiteellista teosta ei ole lupa saattaa yleisön saataviin käyttäen sellaista teoksen nimeä tahi tekijän salanimeä tai nimimerkkiä, että teos tai tekijä helposti voidaan sekoittaa aikaisemmin julkistettuun teokseen tai sen tekijään.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi 16.7.2009 antamassaan ratkaisussa C-5/08 (Infopaq), että 11 sanasta koostuva ilmaisu voi saada tekijänoikeussuojaa, jos ilmaisu on omaperäinen, tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Tällöin kyseisten 11 sanan tekstiotteiden julkaisemisesta alkupe-
räistä tekstiä vastaavassa sanajärjestyksessä, voidaan pitää tekijänoikeudella suojatun teoksen kappaleen osittaisena valmistamisena (tietoyhteiskuntadirektiivin 2001/29/EY, 2(a) artiklan mukaisesti) ja siten tekijänoikeuden loukkauksena.

Tekijänoikeusneuvoston lausuntokäytäntöä

Tekijänoikeusneuvoston aiemmassa lausuntokäytännössä ei lyhyitä ilmaisuja ole pääsääntöisesti pidetty tekijänoikeudella suojattavina teoksina. Tekijänoikeusneuvosto on katsonut, että tekijänoikeussuojan piiriin eivät ole kuuluneet ilmaisut "Aqua Seitsemisen lähdevesi" (TN 2004:13), "Puhdas Elämä Lapselle" (TN 2001:12), "Save the Wildlife" (TN 1995:16) eikä "Villi tyttö etsii iloista ja menevää miestä...kiinnostaako?" (TN 1992:15).

Runoilijan nimeä ei pidetty tekijänoikeussuojaa nauttivana teoksena (TN 2003:13). Sanonnat "Lycka till", "Onks Viljoo näkyny?", "Aha" eivät saaneet tekijänoikeussuojaa (TN 1986:8), kuten ei myöskään teoksen nimi "Steissi" (TN 1992:7) eivätkä eräät sävelteosten nimet (TN 1998:3). Ilmaisusu "ripa- ja varsisääntö" ei saanut tekijänoikeussuojaa (TN 2003:14). Web-grafiikkaan sisältyneet tekstit "Hae tuote" ja "Hae tuotteet" eivät olleet TekijäL:ssä tarkoitettuja kirjallisia teoksia (TN 2004:10), kuten ei myöskään neonvalolla toteutettu teksti "I love you" (TN 2004:11). Kirjan nimet "Sauvakävely" (TN 2010:1) ja "Aapponen" (TN 2005:10) eivät olleet tekijänoikeudella suojattuja.

Lausunnossaan TN 2010:2 tekijänoikeusneuvosto katsoi, että laulun ilmaiset "vinksin vonksin" tai "heikun keikun" eivät sellaisinaan olleet tekijänoikeudella suojattuja. Sen sijaan laulun käännöksen säkeen "kaikki on vinksin vonksin tai ainakin heikun keikun" katsottiin ylittävän teoskynnyksen ja olevan tekijänoikeudellisesti suojattu.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Lausuntopyynnössä on yhtäältä kyse konseptin suojaamisesta tekijänoikeudella ja toisaalta lyhyen kirjallisen ilmaisun tekijänoikeussuojasta.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että konsepti rinnastuu lähinnä ideaan. Tekijänoikeus ei suojaa konseptia sellaisenaan vaan konseptin teostasoon ylittävissä rakenneosissa ilmenevää konseptin omaperäistä ja itsenäistä ilmenismuotoa.

Kirjallisen ilmaisun luomiseen käytetyn henkisen tai fyysisen työn tekemisen määrä ei vaikuta teostason saavuttamiseen. Jotta yksittäinen lyhyt ilmaisu voisi saada tekijänoikeussuojaa kirjallisena teoksena, tulisi sen edustaa poikkeuksellisen korkeaa omaperäisyyden ja itsenäisyyden tasoa.

Ilmaisu "Rockin korkeat korot" on siinä määrin lyhyt ja tavanomainen, että kuka tahansa voisi päätyä samaan ilmaisuun etsiessään sopivaa nimeä yhdistämään Rock-musiikin ja naisartistit esimerkiksi kirjaa tai konserttia varten. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että ilmaisu ei täytä sitä poikkeuksellisen korkeaa omaperäisyyden ja itsenäisyyden tasoa, jota lyhyen ilmaisun tekijänoikeussuojalta on perusteltua edellyttää. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että ilmaisu ei nauti tekijänoikeussuojaa TekijäL 1 §:ssä tarkoitettuna kirjallisena teoksena.

Lausuntopyynnössä ei ole myöskään yksilöity sellaista kirjallista tai taiteellista teosta, että asiassa olisi kyse TekijäL 51 §ssä tarkoitettusta teoksen saatamisesta yleisön saataviin aikaisemmin julkistettuun teokseen helposti sekoitettavaa nimeä käyttäen.

Tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntonsa ainoastaan TekijäL:n tulkinnasta eikä ota kantaa siihen, miten muu lainsäädäntö mahdollisesti vaikuttaa tässä lausunnossa mainitun ilmaisun käyttöoikeuteen.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Marco Grönroos

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Pirjo Kontkanen, Pekka Pulkkinen, Teemu Kalliala, Martti Virtanen, Anne Salomaa, Eija Hinkkala, Tuula Hämäläinen, Kirsi-Marja Okkonen, Riikka Tähtivuori, Markku Uotila, Pekka Sipilä, Ismo Huhtanen, Martti Kivistö, Heikki Jokinen.